

SAVUNUCULARI SAVUN

Ekolojik Hak Savunucularının
Uğradığı İnsan Hakları İhlalleri Üzerine
Bilgi Notu

Kazdağları Örneği



KazDağı
Doğal ve Kültürel Varlıklarını
Koruma Derneği

Özet

Krizler çağının içerisindeyiz. Demokratik, ekonomik, politik, cinsiyet temelli toplumsal ölçekte yaşanan krizlerin yanı sıra gezegenin tamamını etkileyen iklim krizinin içerisinde geçiyoruz. Bu krizlere karşı mücadele alanları ise tüm çeşitliliği ile birlikte güçlenerek devam ediyor. **Ekolojik hak temelli mücadele eden aktivistler yaşanan ihlallere karşı ses çıkarıyorlar, karar alıcıları adil dönüşüme yönelik harekete geçmeye zorluyorlar. Bu süreçte ise taşımış oldukları aktivist kimlikleri sebebiyle aynı zamanda insan hakları ihlallerine uğruyorlar. İtibarsızlaştırılıyor, tehdit ediliyor, psikolojik ya da fiziksel şiddete maruz kalıyor, keyfi gözaltına alınıyor ve hatta öldürülüyorlar.** Dünyanın dört bir yanında neoliberal politikaların kontrol ettiği ülkelerde devletlere ve şirketlere karşı aktivistler korunmuyor.

Türkiye’de de ekolojik yıkımı arttıran projelerin hız kesmeden devam etmesi ile birlikte bu alanda hak temelli mücadele eden aktivistlere yönelik yaşanan hak ihlalleri de her geçen gün artarak devam ediyor.

Söz konusu bu çalışmada ekolojik haklar temelli, Kazdağları yöresinde mücadele eden aktivistlerin aktivizm süreci boyunca maruz kaldığı ihlaller hakkında bir bilgilendirme yapılması amaçlanmış olup, ekolojik hak temelli mücadele verseler dahi aktivistlerin dışında kalan bireylerin uğradığı ihlaller ekoloji hareketinin bir parçası olarak sınıflandırılmış ve bu kapsamda çalışmaya dahil edilmemiştir.

Çalışma, 2019’da Alamos Gold Şirketinin Kazdağları yöresinde yapmayı planladığı Kirazlı Altın Madenine karşı büyüyen mücadele özeline odaklanmıştır.

İnsan Hakları İhlalleri Üzerine

Her çağın, dönemin koşulları ile birlikte tehditler farklılaşır, onurlu bir yaşam için var olan koşullar değişebilir bu bağlamda hakların gelişen toplumsallık bağlamında sürekli bir oluşum halinde olduğunu unutmamak gerekir. **II. Dünya Savaşı'ndan sonra ortaya çıkan yeni hak talepleri ile birlikte Üçüncü Kuşak Haklardan biri olan Çevre Hakkı dayanışma hakkı olarak tanımlanıyor. Bu hak talebine yönelik mücadele eden aktivistlerin uğramış oldukları insan hakları ihlalleri ise çevre hakkında bağımsız pek çok farklı ihlali de kapsıyor.**

Anayasanın 56. maddesi çevreyi geliştirmenin, çevre sağlığını korumanın ve çevre kirlenmesini önlemenin devletin ve vatandaşların ödevi olduğunu belirtir. Lakin çevre hakkının ihlal edilmesinden ötürü hukuki süreçler işlememektedir. Aktivistlerin büyük oranda çevre hakkı ile bağlantılı diğer hakların ihlali üzerinden hukuki yollara başvurabilmesi mümkün olabilmektedir.

Etkili Başvuru Yolu Hakkı
Mülkiyet Hakkı
Özel Yaşama ve Konuta Saygı Hakkı
Kanunsuz Suç ve Ceza Olmaz İlkesi
Adil Yargılanma Hakkı
Kişi Özgürlüğü ve Güvenliği
İşkence ve Kötü Muamele Yasağı
Yaşam Hakkı
Toplanma Özgürlüğü
İfade Özgürlüğü
Örgütlenme Özgürlüğü



Anahtar Sözcükler

Aktivizm:

TDK'ya göre kelimenin Türkçeleştirilmiş hali etkindir. Toplumsal veya politik değişim meydana getirmek, belirli sorunlara dikkat çekmek için özel amaçlı etkinlik gerçekleştirme ve insan hayatı ve düşüncesinde başlıca gerçekliğin etki ve eylem olduğunu öne süren öğretisi ve dünya görüşü olarak iki biçimde tanımlanmıştır. Tanıl Bora aktivistin; gündelik dil içerisinde politika ile bağlantılı bir meseleyle meşgul olan ama doğrudan politik faaliyet içerisinde sayılmayan sivil toplum kuruluşları ya da sivil girişim üyeleri olarak anlaşıldığını belirtmiştir.

Sözleşmeye, hukuka ya da ahlaka dayanabilen **hak kavramı**, bir tutum ya da davranışın doğruluğuna ve başkaları tarafından saygı gösterilmesi gerekliliğine işaret eder. **Hak ihlali** ise bir kimsenin kanunlarla belirlenen bazı hakları engelleme, haklarının kısıtlanması olarak TDK'da tanımlanmıştır.



Bu rapor boyunca gündeme getirilen, insan hakları ihlali olarak kabul edilebilecek belli başlı fiiller ile karşılaşacaksınız.



Tehdit



Fiziksel Saldırı



İtibarsızlaştırma

*Online Zorbalk,
Damgalama,
Marjinalleştirme, suşlu sayma*



Yargısal Taciz

*kovuşturma başlatmak,
hukuk davası ya da
idari işlem başlatmak*



*Keyfi
İdari Para Cezası
Uygulanması*



*Keyfi
Gözaltına Alınma
veya Tutuklanma*



*Gözaltına Alınma Sırasında
Karşılaşılan Kötü Muamele*

Dünyada Genel Durum

Global Witness Temmuz 2020 raporuna göre; 2015'te Paris İklim Anlaşması imzalandıktan sonra ortalama olarak her hafta dört ekoloji aktivisti öldürülmüştür. Bu sayı 2019'da en yüksek rakama ulaşmış ve 212 olmuştur. Bu insanlar kendi haklarını, topraklarını ve üzerinde yaşadığımız toprakları korurken öldürülmüştür.

Bunun yanında sayısız tehdit, şantaj, cinsel taciz ve cinsel saldırı, haksız tutuklamalar ve davalara maruz kalarak çeşitli insan hakları ihlallerine uğramışlardır.

Yine rapora göre, özellikle madencilik sektörü ile karşılaşan çevre örgütleri ve aktivistlerde öldürülme, 50 vaka ile, en yüksek iken kömür ve doğalgaz projelerine karşı çıkan sivil toplum örgütü üyeleri ölüm tehditleri ve kaçırılmalarla karşı karşıya kalmakta.

İklim krizi günümüzde şüphesiz ki insanlığın varoluşu için bugün en büyük tehdit ve bu tehdit büyüdükçe dünya çapında daha çok doğal afete ve probleme yol açmakta. En çok zararı ise en büyük zararı veren ülkeler ve bağlı oldukları uluslararası şirketler değil, gelişmekte olan ya da az gelişmiş ülkeler görmekte.

Türkiye'de Genel Durum

Türkiye neoliberal politikaları uygulamaya başladığı 1980'ler itibariyle doğanın kendisinin bir meta olarak görüldüğü döneme hızlı bir giriş yapmıştır. Bu yıllar itibariyle artmaya başlayan çeşitli enerji, maden vs. projeleri ekolojik yıkımı da hızlı bir şekilde beraberinde getirmiştir. Bergama'da altına karşı, Karadeniz'de ise HES'lere karşı devam eden mücadeleler boyunca yaşam alanlarını savunan yerel halka, aktivistlere yönelik insan haklarını ihlal eden pek çok fil ile karşılaşmıştır.

Bu süreçte doğrudan kötü muamele niteliğindeki şiddet içerikli müdahaleler, keyfi gözaltılar ve tutuklamalar bir yana sistematik bir şekilde devam eden itibarsızlaştırma süreçleri de ekoloji aktivistlerine yönelik yaşanan ihlaller

arasındadır. Hayvan, insan ve çevre konularına çok duyarlı kişilerin **“terörist olmaya yatkın”** olduğu sınıflandırılmasına kolluk kuvvetlerine yönelik eğitim içeriklerinde yer verilmiştir. (“İzmir'de Skandal Seminer”, 2020)

Türkiye'de ekoloji aktivistlerine yönelik bilinen en büyük insan hakkı ihlali ise 9 Mayıs 2017 tarihinde Antalya'nın Finike İlçesi'nde yaşam alanlarını mermer ocaklarına karşı savunan Büyüknohutçu çiftinin öldürülmesidir.

Neler Olmuştur ?



Büyüknohutçu Çifti

Toroslar ve Akdeniz Kıyıları Çevre Derneği Taş Ocaklarıyla Mücadele Platformu Sözcüsü Ali Ulvi Büyüknohutçu ve eşi Ayşin Büyüknohutçu Finike Kızılcadağ'da yaşadıkları dağ evinde ölü bulundu. ("Çevreci Çift Evinde Ölü Bulundu", 2017) Büyüknohutçu çifti bölgedeki taş ocaklarına karşı mücadele veriyordu. Açtıkları dava ile Bartu Mermer Ocağı'nın kapanmasını sağlamışlardı.

9 Mayıs'ta yakınlarının aileye ulaşamadığı bilgisiyle çiftin evine giden komşuları jandarmaya haber verdi. Jandarma istihbarat ekipleri tarafından yapılan ilk incelemede cinayet olduğu tespit edilen olayla ilgili aynı bölgede oturan Ali Yumaç isimli kişi gözaltına alındı. Ali Yumaç'ın ardından gözaltına alınan eşi Fatma Yumaç 19 Mayıs'ta "yardım ve yataklık" suçlamasıyla tutuklandı. ("Büyüknohutçu Cinayetinde Karanlık Noktalar Hala Aydınlatılmadı", 2017)

Konuyla ilgili 9 Mayıs 2020'de Ekoloji Birliği açıklamasında:

"Ali Yumaç'ın eşine yazdığı mektupla yaptığı itiraflarda kendisini "çirkin" lakaplı, taş ocağı adına hareket eden birinin 50 bin TL'ye kiraladığını ve 3.000 TL dışında ödeme yapmadıklarını yazıyordu. Eşinden mektubu madencilere vermesini isteyen kiralık katil ödeme yapılmaz ise haklarında ifade vereceğini yazıyordu. Tüm bu itiraflara rağmen, doğru düzgün bir soruşturma süreci yürütülmedi. Üstüne üstlük kiralık katil Ali Yamaç "güvenlik" gerekçesiyle Elmalı Cezaevinden Alanya cezaevine nakledildi. Bir süre sonra da "ölü bulundu". Bu ölüm de tutanaklara "intihar etti" şeklinde geçti." ("Her 9 Mayıs'ta Sedirlerin Ağıdı Yükselir Finike Dağları'ndan", 2020)

Cinayeti azmettiren kişiler yakalanamadığı için soruşturmada kovuşturmayaya yer olmadığı kararı verildi. Çiftin kızlarından Emine Büyüknohutçu ise gerek dava süresince gerek sonrasında kendisine yönelik tehditlerin sürdüğünü ve bu konudaki mücadelenin bırakılmasının istendiğini aktarıyor. ("Öldürülen Çevreci Çiftin Kızlarından Tehdit Ediliyoruz İddiası", 2019)

Kazdağları Özelinde

Kazdağları yöresi olarak tarif ettiğimiz coğrafi alan jeolojik oluşumları sebebiyle hem metalik hem de kömür madenciliğinin yoğun olarak yapıldığı bir yöredir. Bölge bu sebeple çok uzun yıllardır çeşitli enerji ve madencilik projeleri sebebiyle doğa tahribatlarına maruz kalmıştır ve kalmaya da devam etmektedir.

Ekolojik yıkım olarak ifade edebileceğimiz bu süreç aynı zamanda bölgede yaşayan insanların, toplulukların da yaşam alanlarını doğrudan ve dolaylı bir şekilde etkilemektedir.

Bahsettiğimiz bu sebeplerle birlikte Kazdağları yöresinde yerel ekolojik hareketlerin ilk örneklerini 1990'lar ortası itibariyle görmeye başlarız.

Bu çalışmada Kazdağları yöresindeki ekoloji mücadelesinin sadece son iki yılına odaklanıyoruz. Son iki yıl içerisinde ekolojik haklar temelli mücadele eden aktivistlerin bu süre boyunca maruz kaldığı ihlalleri görünür kılmayı amaçlıyoruz.

2019 yılında Alamos Gold'un Kazdağları yöresinde yapmak istediği Kirazlı Altın Madenine karşı güçlü bir kamuoyu tepkisi ortaya çıktı. O zamana kadar yerel ölçekte devam eden mücadele hızlı bir şekilde kiteselleşti ve hem ulusal hem de uluslararası ölçekte mücadele kendini duyurur bir noktaya geldi. 26 Temmuz 2019 tarihi itibariyle Kirazlı Balaban mevkiinde başlayan 'Su ve Vicdan Nöbeti' ile birlikte çok sayıda insan bölgede çadırlı nöbet kurmaya başladı. Zaman içerisinde alanda çadırları ile sadece bir grup aktivist kalmıştı. 22 Eylül 2020 tarihi sabah saatlerinde jandarma tarafından yapılan baskın ile çadırlarda kalan 4 aktivist gözaltına alındı, çadırların kurulduğu alan ise pandemi gerekçesiyle boşaltıldı. Kazdağları mücadelesi ise şu an Kazdağları yöresinin dört bir yanında, kırsal alanda ve kentlerde aktivistler tarafından halen sürdürülmeye devam ediyor.

Ekoloji aktivistlerine yönelik itibarsızlaştırma süreci ulusal ve yerel basın, sosyal medya kanalları, kamu görevlilerinin söylemleri üzerinden kendini göstermektedir. Savunuculuk yapan sivil toplum kuruluşları, aktivistler tüm bu itibarsızlaştırmanın yanı sıra keyfi gözaltı, fiziksel ve psikolojik saldırı gibi durumlar ile de karşı karşıya kalmıştır.

2020 yılı içerisinde Kazdağlarındaki ekoloji aktivistlerine pandemi koşullarında alınan kararlar öne sürülerek para cezaları kesilmeye başlandı ve yapılmak istenen gösterilere de aynı sebeple müdahale edildi, aktivistlerin bazıları gözaltına alındı. Aynı dönem içerisinde 02.03.2020 - 24.02.2021 tarihleri arasında Çanakkale’de enerji sektörü alanında 4 inceleme değerlendirme komisyonu toplantısı (İDK), 3 halkın katılımı toplantısı (HKT) düzenlenmiştir. Madencilik sektörü ile ilgili ise Çanakkale ve Balıkesir’de 7 İDK, 4 HKT düzenlenmiştir.

Çanakkale’deki Halilağa Bakır Madeni Projesi’yle ilgili Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) süreci bugün başladı.

Projenin yakınındaki Hacibekirler Köyü’nde bugün saat 11.00’de “halkın katılımı toplantısı” yapılması planlanıyordu.

Kazdağları Kardeşliği sosyal medya hesabından yaptığı paylaşım ile toplantıyı yaptırmadıklarını duyurdu:

“Pandemi şartları altında yapılması riskli olan toplantı, milletvekilleri ve yöre halkının ısrarları sonucunda iptal edildi! Bu dağları Cengiz’e vermeyeceğiz!”



Halkın Katılım Toplantısı

25.11.2014 tarih 29186 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ÇED
Yönetmeliği'nin (2014)

'Tanımlar ve Kısaltmalar' başlığı altında sunulan 4. Maddesinde;
Halk: Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları, Türkiye'de ikamet eden
yabancılar ile ulusal mevzuat çerçevesinde bir veya daha fazla
tüzel kişi veya bu tüzel kişilerin birlik, organizasyon veya grupları,
Halkın katılımı toplantısı: Kapsam ve Özel Format (2013 yılından
önce tüm komisyon üyeleri Bakanlığa davet edilerek ÇED
Raporunun kapsamını ve de Formatını belirlemekteyken
sonradan bu uygulamadan vazgeçilmiştir.) belirlenmesinden
önce, halkı proje hakkında bilgilendirmek, projeye ilişkin görüş ve
önerilerini almak üzere yapılan toplantıyı,
İlgili halk: Gerçekleştirilmesi planlanan projeden etkilenen veya
etkilenmesi muhtemel olan halkı, tanımlamaktadır.

İnceleme Değerlendirme Komisyonu

İnceleme Değerlendirme Komisyonu toplantısında, komisyon üyeleri ÇED raporu hakkındaki görüşlerini paylaşırlar. Komisyon, ÇED raporunu, İDK toplantısından itibaren on (10) iş günü içerisinde inceler ve değerlendirir. ÇED raporunda önemli eksiklik ve yanlışlıklar yok ise; Komisyon çalışmaları sonlanır, ÇED raporuna son hali verilir.

ÇED raporunda önemli eksiklikler var ise ÇED süreci durdurulur. Eksiklikler tamamlanmadan veya gerekli düzeltmeler yapılmadıkça Komisyon çalışmalarına devam edilmez. ÇED süreci durdurulan projelerde on iki (12) aylık süre içerisinde gerekli düzeltmelerin yapılması gerekir. Talep edilirse, altı (6) ay ek süre verilebilir. Bu süre içerisinde rapor sunulmaz ise, ÇED süreci sonlandırılır.

Bakanlık ÇED raporu hazırlayan kuruluştan en çok iki (2) kez, ÇED Raporunda değişiklik yapmasını isteyebilir. Yapılan düzeltme Komisyonca yeterli görülmezse projenin ÇED süreci sonlandırılır.

Bu süreçte ekoloji aktivistlerinin yaşadıkları hak ihlallerini kendi hikayeleri üzerinden vurgulamayı amaçlıyoruz.

Bir sonraki bölümde aktivist hikayelerinin ses kayıtları ile birlikte tam versiyonunu dinleyebilir, ihlal özelindeki hikaye alıntılarını ise okuyabilirsiniz.

Hikayeler

Süheyla D.



<https://bit.ly/3ta2aQd>

Bu mücadele içerisinde hem kendimi hem mücadele arkadaşlarımı tehdit altında hissediyorum. Her an ensemblede bir kolluk kuvvetinin varlığı, bizi izlemesi, kayıt altına alması vs. bizler için gerçekten büyük tehdit, rahatsız oluyorum. Demokratik bir ülkede olmadığımızı gösteriyor bu kadar kayıt altına alınmak, izlenmek, takip edilmek.

Oysa biz yaşam savunucularıyız. Barıştan, barışçıl mücadeleden yanayız. Bize karşı yapılan bu kadar baskı zulüm demektir.

İnsan hakları savunucuları daha çok emek ve demokrasi hareketindeki baskılarla ilgileniyorlardı. Ekoloji hareketi, insan hakları savunucularının ilgi alanında değildi. Ancak bunun değişmesi gerekir. Ekolojik hak savunucuları ile insan hakları savunucularının bir arada dayanışması çok anlamlı ve başarılı bir mücadele için de gerekli.



KazDağı
Doğal ve Kültürel Varlıklar
Koruma Derneği

Ferzan A.



<https://bit.ly/3cTw1GL>

"Biz kendimizi pandemi sürecinde izole etmiştik. Buna rağmen valilik tarafından idari yaptırım cezaları Kabahatler Kanunu'nu gereğince kesildi. Kanun şöyle diyor: 'Toplum düzenini, genel ahlâkı, genel sağlığı, çevreyi ve ekonomik düzeni korumak amacıyla esaslar ve kabahatler sıralanmıştır. Bizler çevreyi korumak için 288 gündür buradayız. Bu eylemimizle hem çevreyi hem de sağlığı koruyarak ahlaklı davranıyor ve toplum düzenini, yaşamını koruyoruz. Ayrıca ekonomik düzeni tarıma dayalı olan bölgenin vahşi madencilik ile yok edilmemesini istiyoruz. Dolayısıyla Kabahatler Kanunu'na aksi yönde hareket etmiyor, kabahat işlemiyoruz. Para cezalarının iptal edilmesi için gerekli itirazlarımızı yapacağız. Tekrar söylüyoruz, biz burada piknik yapmıyoruz. Burada milyonlarca can şirketler tarafından katledilmesin diye nöbet tutuyoruz. Bir kabahat varsa doğayı korumayanların, suç varsa doğayı katleden şirketlerindir."

Kirazlı'da altın madeninin yapılmaması için 425 gün bir fil nöbet tuttuk. Bu nöbet sırasında da oradaki tüm yaşam savunucuları hem fiziksel olarak hem psikolojik olarak baskı altındaydı. Hırsızlıkla, teröristlikle, ne idüğü belirsiz insan olmakla, dışarıdan gelmekle suçlandık. Gazetelerde bu durumun pek çok haberi yapıldı, hedef gösterildik. Ormanda, nöbet alanında, çadırlarda kalıyorduk ve bu sebeple de para cezalarına çarptırıldık. Her gün arka arkaya 3180 liradan ceza aldık. Kesilen cezaların toplamı 600 bini geçti. Çanakkale'nin hiçbir yerinde böyle bir durum söz konusu değilken pandemi sürecinde nöbet alanının her iki tarafında da jandarma ekipleri durarak bizi resmen ablukaya aldı. Hem cezalar kesiliyor, hem de bize dışarıdan ekmek su, erzak getiren insanların girişi engelleniyordu. Bu da bir psikolojik şiddet aslında. Nöbetimizin yıldönümünde Alamos Gold'u tahliye edin mesajını vermek ve alanda oluşumuzu kutlamak istedik. Fakat Çanakkale'de henüz herhangi bir yasak yokken ve gösteri düzenlemek anayasal bir hak iken darp edilerek gözaltına alındık. Pandemi gerekçe gösterilerek valilik tarafından son dakika bir yasaklama geldi. Halbuki bize iki gün öncesinden böyle bir kararı bildirmeleri gerekiyordu. 2 saat kala bu karar geldi ve bunun üstüne Golf çay bahçesinde bir arkadaşımız yaka paça ciddi bir şekilde şiddete maruz kalarak gözaltına alındı. Üstelik de valiliğin emrine karşı gelmediğimiz halde karşı gelmekten de yargılanıyoruz şu an...

Gözaltına alınırken arkadaşımızı yere düşürdüler ve o an da herkes birbirinin üstünde eziliyordu. Ben arkadaşımı tutmaya çalışırken bir çevik kuvvet benim boynumdan koparırcasına arkaya doğru çekip sürüklemeye başladı. Ben o sırada şunu düşündüğümü hatırlıyorum, **bir insan tanımadığı bir insana nasıl bu kadar büyük bir şiddet uygulayabilir...**



KazDağı
Doğal ve Kültürel Varlıklar
Koruma Derneği

Fusun K.



<https://bit.ly/3myKawk>

| Gündem

'Kaz dağları protestosunda iyi niyet yok' Kendileri yapmaz yapana da mani olurlar

Kaz Dağları bahanesiyle başlatılan protestolara ilişkin açıklamalarda bulunan Birsen Genel Başkan Yardımcısı Erkan Karahan, "Türkiye'nin gelişmesi için enerjiye de yer altı madenlerine de ihtiyaç var. Protesto edenler gerçekten çevre hassasiyetiyle hareket etseydi, Cumhuriyet tarihinin en büyük ağaçlandırma çalışmalarının son 15 yılda yapıldığını görürlerdi. Bazı kesimler maalesef ülke için birşey üretmediği gibi üretene de mani oluyorlar. Bu yönüyle bakınca protesto gösterilerinde samimiyet ve iyi niyet göremiyoruz" dedi.

İDK'ya gitmek hakkımızdı, bakanlık sivil toplum kuruluşları ve bölge halkını davet etmişti. Biz de geleceğimize dair önceden dilekçemizi sunmuştuk. Bir kamu kuruluşundan araç temin etmek istedik, bize belli bir ücret karşılığında araç temin edeceklerini söylediler. Daha sonrasında emniyet tarafından "böyle bir araç temini yapmaları halinde başlarının yanacaklarını" söylenerek alenen tehdit ediliyorlar. Dolayısıyla bu araç teminini yapamadık. Kaymakamlıktan seyahat izni almak istediğimizde kaymakamlık bizi engelledi ve olmaması gereken formaliteler önümüze koydu. Daha sonra seyahat şirketiyle anlaşmak istedik, seyahat şirketine HES kodlarımızı ve kimlik bilgilerimizi sunduk. Bu sefer de Ulaştırma Bakanlığından onay alamadık. Bayramiç'ten yola çıkamadık, Çanakkale'ye gitmemiz gerekti. **Seyahat özgürlüğümüz bu şekilde kısıtlandı.**



KazDağı
Doğal ve Kültürel Varlıklar
Koruma Derneği

Alamos Gold: Protestolar kargaşa çıkarma amaçlı siyasi saldırı

Alamos Gold CEO'su McCluskey, Kaz Dağları'ndaki maden projesine tepkinin, "siyasi motifli yanlış bilgilendirmeye" dayandığını ileri sürdü. Protestoları da "kargaşa çıkarma amaçlı siyasi saldırılar" olarak nitelendirdi.

"Çevreci kılıflı derin gündem"

Kanada merkezli şirketin CEO'su, "Bunu söylemek epeyce acımasızca olabilir ama ben tüm bu saldırının gerçekte, çevreci bir kılıfa sokulmuş, çok derin bir siyasi gündem olduğuna inanıyorum" diye konuştu.

McCluskey, proje kapsamında Kirazlı köyünde kesilen ağaçların yerine yenilerinin dikilmesi için ön ödemeyi yaptıklarını, projenin tamamlanması için öngörülen altı yıl sonrasında ağaçların kesildiği bölgenin eski haline döneceğini savundu.

McCluskey, "Altı buçuk yıl sonra yeniden ağaçlandırmaya odaklanılacak. Bir 10 yıl ya da biraz daha uzun bir süre sonra da bölge yeniden orman gibi görünecek" diye konuştu.



Kaan M.



<https://bit.ly/3uuRT17>

DUVAR - Ankara'da 26 Ekim tarihinde yapılacak Büyük Ekoloji Mitingi'ne katılmak için İstanbul'dan Ankara'ya yürürken gözaltına alınan sekiz kişi serbest bırakıldı.

Kaz Dağları'nda altın madencisi şirket tarafından yapılan doğa katliamını protesto ve şirketin izinlerinin yenilenmemesi için İstanbul'un Kadıköy ilçesindeki Yoğurtçu Parkı'nda gerçekleştirilen eylemin ardından gece saatlerinde yürüyüşe başlayan 8 kişilik grup, polis tarafından Maltepe'de durduruldu. Polis, "Onlar ormandan gidene kadar biz burayı terk etmiyoruz" yazılı tişörtlerle ve "Geleceğimiz ve Kaz Dağları için Ankara'ya yürüyoruz" yazılı pankartla yürüyen grubu gözaltına alarak Maltepe Küçükyalı Karakolu'na götürdü.

5 Ekim 2019'da Yoğurtçu Parkı'nda, Kazdağlarına dikkat çekmek için bir etkinlik düzenledik. Bu etkinliğin hemen sonrasında da daha öncesinden planladığımız Ankara'ya bir protesto yürüyüşümüz vardı. Hedefimiz İstanbul'dan Ankara'ya yürümek, bu yürüyüş esnasında da Kazdağları başta olmak üzere Türkiye'deki bütün ekolojik kırım alanlarına dikkat çekmekti. 26 Ekim'e Ankara'daki Ekoloji Birliğinin düzenlediği mitinge katılmayı amaçlıyorduk. Biz 8 kişi Kadıköy'den çıkarken polis bize izin verdi. İlk durağımız Maltepe idi. Bostancı'da polis arkadaşlar bize katıldılar. Bostancı'dan Maltepe'ye sahil yolundan bizimle birlikte yürümeye başladılar. 11-12 sularında Maltepe'ye vardık. Oraya vardığımızda bize dağılmamız gerektiği söylendi, biz de dağılmayacağımızı ve parkta olduğumuzu söyledik. Öncelikle uzlaşma sağlanmaya çalışıldı: "Şimdi gidin yarın Tuzla'dan tekrar başlarsınız" dendi. Biz bunu kabul etmedik çünkü bir suç işlememiştik. **Hangi kanunu çiğnediğimizi sorduğumuzda bize 2911 sayılı kanunu gerekçe gösterdiler fakat ortada ihlal ettiğimiz herhangi bir durum yok.** Bu durumu kabul etmedik ve sonrasında orantısız güç kullanılarak gözaltına alındık. İki gün sonra aynı yerde bulduğumuzda da yürümemize izin vermediler ve yine gözaltına alındık. Açılan her iki davadan da beraat ettik. Şu anda karşı davalarımızı açmaya hazırlanıyoruz.



KazDağı
Doğal ve Kültürel Varlıklar
Koruma Derneği

Anayasanın 34. Maddesi çerçevesinde barışçıl amaçlı toplantı ve gösteri yürüyüşü yapılabileceğini vurgulayan Cingin, "Burada yasal ve anayasal anlamda hak gasbı yapıldı. Buradaki insanlar anayasanın 56. maddesindeki çevreyi koruma hakkı çerçevesinde buradalardı" diye konuştu. Cingin, bir önceki gözaltı işleminde savcının ifade bile almadığını hatırlattı ve "Tüm makamlar bunun suç olmadığını biliyor" dedi. (Kaynak: Evrenesel)

Eyleme, Çanakkale Valiliği'nin aldığı eylem yasağı kararı gerekçe gösterildi. Polis ekiplerinin kötü muameleyle yaptıkları gözaltı işlemi, çevredekilerin tepkisi ile karşılaştı. Vatandaşlar hem alkışlarla hem de sesli uyarılarla çevrecilere destek olurken, polislere de tepki gösterdi.

Çevredekiler tepkilerini "Ayasofya'nın açılışında pandemi yok muydu? Orada tüm kurallar ve önlemlerin göz ardı edilmesine ses çıkarılmadı. Şimdi burada Kazdağları'nı savunan insanlara neden bu şekilde davranıyorsunuz?" diyerek dile getirdi. **(DUVAR)**

Erdođan'ın aktivistleri hedef alan sözleri tepki doğurdu: Doğayı çevreciler bu hale getirmedi



29/12/2020, 11:11

YEŞİL GAZETE

'Vandal değil, yaşam savunucusuyuz' diyen çevre hakları savunucuları, Cumhurbaşkanı Erdođan'ın sözlerinin aynı zamanda tehdit içerdüğünü belirtti.

Cumhurbaşkanı **Recep Tayyip Erdođan**, geçtiğimiz günlerde yaptığı bir konuşmada çevre aktivistlerini hedef alarak "Türkiye'nin ve 83 milyonun faydasına

olan enerji projelerimizin çevreci maskesi takmış vandallarca engellenmesine müsaade etmeyeceğiz" dedi. Erdođan bu sözlerine ise hak savunucuları ve çevre dernekleri tepki gösterdi.

Cumartesi günü, **Eskişehir Eti Maden Lityum Karbonat Üretim Tesisleri**'nin açılış törenine canlı bağlantıyla katılan Cumhurbaşkanı Erdođan, konuşmasında çevre aktivistleri hedef alarak şu ifadeleri kullanmıştı: "Doğa, çevre ve yeşil gibi insanlığın ortak kavramlarının, arkası karanlık birçok marjinalin operasyon aparatı haline getirilmesine izin vermedik, vermeyeceğiz. Türkiye'nin ve 83 milyonun faydasına olan enerji projelerimizin çevreci maskesi takmış vandallarca engellenmesine müsaade etmeyeceğiz."

Hak savunucuları ise Erdođan'ın bu sözlerinin tehdit de içerdüğünü belirterek bu zamana kadar 83 milyona yönelik bir projenin yapılmadığını söyledi.

İnteraktif Harita

Kazdağı ve yöresini tehdit eden projelere, bölgenin biyolojik çeşitlilik envanterine ve ayrıca yerelden hikayelere ulaşabilirsiniz. Bölgedeki ekolojik hak mücadelesini hem güçlendirmeye yönelik bilgi birikimin sunulmaya çalışıldığı harita ile aynı zamanda mücadelenin bir dijital arşivini oluşturmayı amaçlamaktadır.

Haritaya erişmek için:



<http://www.kazdagim.com/interaktif-harita/>



KazDağı
Doğal ve Kültürel Varlıklar
Koruma Derneği

Değerlendirme

Kazdağları örneği üzerinden yaşanan ihlallerin görünürlüğünü ve farkındalığını arttırmak amacıyla hazırladığımız bu çalışma bu alanda mücadele eden ekoloji aktivistleri, ekolojik hak temelli çalışan sivil toplum kuruluşları, insan hakları aktivistleri, çalışanları ve sivil toplum kuruluşlarına yöneliktir. Sunmak istediğimiz öneriler de bu bağlamda değerlendirilmelidir.

İnsanı odağına alarak tanımlanan “çevre hakkının” sınırlarının artık yeterli ve doğru olmadığını biliyoruz. Ekoloji aktivistlerinin, sivil toplum kuruluşlarının vs. doğanın hakları üzerine daha fazla argüman üretmesi, bu bağlamı ön plana çıkarması gerektiğini düşünüyoruz. Bu süreçte çevre hukuku üzerine çalışan hukukçularla işbirliği içerisinde olunması gerektiğine inanıyoruz. Değişimin herkesin elinden geleni yaptığı ve hak talepleri üzerine mücadele verdiği noktada geleceğini tarihsel süreçlere bakarak fark edebiliriz. Ekolojik hak temelli savunuculuk yapan herkesin temel insan hakları okuryazarlığı eğitimi almasının önem arz ettiğini vurgulamak istiyoruz. **Haklar kesişimseldir.** Bu bağlamda insan hakları üzerine çalışan sivil toplum kuruluşlarının da ekoloji aktivistlerine **destek ve işbirliği sunması** gerektiğine inanıyoruz.

<https://insanhaklariizleme.org/> insan haklarının izlenmesi, takip edilmesi ve korunmasına yönelik çalışan ulusal, uluslararası mekanizmaların takibi için tavsiye ettiğimiz bir kaynaktır.

Ekoloji aktivistlerinin tüm bu süreçlerde yaşanan ihlalleri **kayıt altına alması, arşivlemesi** ile birlikte ihlallerin sistematikliği üzerine daha güçlü ve kanıt temelli argümanlar kurabiliriz. Bu bağlamda aktivistlerin yaşadıkları ihlaller ile ilgili başvurabilecekleri, danışabilecekleri mekanizmaların kurulması hem ekoloji hem de insan hakları temelinde çalışan sivil toplum kuruluşları için bir öneridir.

Pek çok alanda yaşanan hak ihlalleri; ülkenin politik, ekonomik, sosyal olarak yaşadığı hızlı gündem değişimleri vs. ile birlikte motivasyonumuzu yitirebilir, mücadeleye dair inancımızı kaybedebiliriz. Lakin bu yaşanan hak ihlallerinin hiçbirinin önemsiz ya da göz ardı edilmesi gerektiğini göstermez. Bir arada olduğumuzu, yalnız olmadığımızı hissetmek adına ihlaller üzerine konuşmaya devam etmek, fark edilmesini sağlamak, görünür kılmak bu süreçte çok daha değerlidir.

Krizler çağı içerisinde ‘yanmakta olan’ evi için dünyanın pek çok bölgesinde yaşanan ekolojik tahribatlara, yıkıma karşı savunuculuk yapan her bir birey, içinde bulunduğumuz sistem içerisinde sadece kendisi adına değil, sistemin söz hakkı vermediği tüm varlıklar adına mücadele etmektedir.

Savunucuları savun!

Kaynakça

Bora, T. (2020, 2 Aralık) Aktivizm. Birikim <https://birikimdergisi.com/haftalik/10371/aktivizm> adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 24.03.2021

Büyüknohutçu Cinayetinde Karanlık Noktalar Hala Aydınlatılmadı. (2017, 19 Haziran). Bianet. <https://m.bianet.org/bianet/toplum/187590-buyuknohutcu-cifti-cinayetinde-karanlik-noktalar-hala-aydinlatilmadi> adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 20.03.2021

Global Witness (2020, Temmuz). Defending Tomorrow Raporu. Global Witness Web Sitesi. <https://www.globalwitness.org/en/campaigns/environmental-activists/defending-tomorrow/> adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 20.03.2021

Her 9 Mayıs'ta Sedirlerin Ağıdı Yükselir Finike Dağları'ndan. (2020, 9 Mayıs). Bianet. <https://m.bianet.org/bianet/insan-haklari/224042-her-9-mayis-ta-sedirlerin-agidi-yukselir-finike-daglarindan> adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 20.03.2021

İzmir'de Skandal Seminer (2020, 20 Şubat). Birgün. <https://www.birgun.net/haber/izmir-de-skandal-seminer-hayvan-ve-cevre-konularina-duyarli-olanlar-terorist-olmaya-yatkın-288748> adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 20.03.2021

Uygun, O. (2017). Devlet Teorisi. İstanbul: On İki Levha Yayınevi.

Uzun, S.(2017, 10 Mayıs). Çevreci Çift Evinde Ölü Bulundu. Hürriyet. <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/cevreci-cift-evinde-olu-bulundu-40453919> adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 20.03.2021

Öldürülen Çevreci Çiftin Kızlarından Tehdit Ediliyor İddiası. (2019, 09 Mayıs). Sözcü. <https://www.sozcu.com.tr/2019/gundem/oldurulen-cevreci-ciftin-kizlarindan-tehdit-ediliyor-iddiasi-4738552/> adresinden erişilmiştir. Erişim tarihi: 20.03.2021

Tema Vakfı. (2020, Nisan). Kazdağları Yöresi'nde Madencilik Raporu. (https://cdn-tema.mncdn.com/Uploads/Cms/kaz-daglari-raporu_3.pdf) adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 20.03.2021

Görseller (sırasıyla)

Halk ÇED toplantısını yaptırmadı. (2020, 15 Eylül). Bianet. <https://m.bianet.org/bianet/ekoloji/230908-halk-ced-toplantisini-yaptirmadi> adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 20.03.2021

Kazdağları'nda altın madeni projesini protesto eden çevrecilere 'çevre düzenini bozmak'tan 57 bin TL ceza. (2020, 09 Mart) Sputnik News. <https://tr.sputniknews.com/cevre/202005081042000150-kazdaglarinda-altin-madeni-projesini-protesto-eden-cevrecilere-cevre-duzenini-bozmaktan-57-bin-tl/> adresinden erişilmiştir.. Erişim Tarihi: 20.03.2021

'Kaz dağları protestosunda iyi niyet yok' Kendileri yapmaz yapana da mani olurlar. (2019, 08 Ağustos). Yeni Akit. https://www.yeniakit.com.tr/haber/kaz-daglari-protestosunda-iyi-niyet-yok-kendileri-yapmaz-yapana-da-mani-olurlar-879077.html?fbclid=IwAR1TW_54Ipe_ujLpK7oFRDRii5G67qB2EevxL4J2pVrEltASSVXrNolpj4I adresinden erişilmiştir.. Erişim Tarihi: 20.03.2021

Alamos Gold: Protestolar kargaşa çıkarma amaçlı siyasi saldırı. (2019, 07 Ağustos. DW. <https://www.dw.com/tr/alamos-gold-protestolar-karga%C5%9Fa-%C3%A7%C4%B1karma-ama%C3%A7l%C4%B1-siyasi-sald%C4%B1r%C4%B1/a-49931034> adresinden erişilmiştir.. Erişim Tarihi: 22.03.2021

Kaz Dağları Eylemcileri Serbest Bırakıldı. (2019, 06 Ekim). Gazete Duvar. <https://www.gazeteduvar.com.tr/turkiye/2019/10/06/kaz-daglari-eylemcileri-serbest-birakildi> adresinden erişilmiştir.. Erişim Tarihi: 22.02.2021

Erdogan'ın aktivistleri hedef alan sözleri tepki doğurdu: Doğayı çevreciler bu hale getirmedir. (2020, 29 Aralık). Yeşil Gazete. <https://www.sessizkalma.org/erdoganin-aktivistleri-hedef-alan-sozleri-tepki-dogurdu-dogayi-cevreciler-bu-hale-getirmedir/> adresinden erişilmiştir .. Erişim Tarihi: 20.03.2021.

Künye

Araştırmacı : Özge Doruk
Editör : Deniz Boztuna
Tasarım : Hakan Gönül



"Bu yayın, Etkiniz AB Programı kapsamında Avrupa Birliği finansal desteği ile üretilmiştir. Bu yayının içeriğinden yalnızca Kazdağı Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Derneği sorumludur ve hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır"